

อิทธิพลของทัศนคติที่ส่งผลต่อพฤติกรรม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตพื้นที่ กรุงเทพมหานคร

ภาวิณี กาญจนภา* และปานจิต วัฒนสารักษ์**

Received: March 15, 2019

Revised: May 19, 2019

Accepted: June 2, 2019

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาอิทธิพลของทัศนคติของประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครที่ส่งผลต่อความตั้งใจเลือกซื้อสินค้าและบริการเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร การศึกษาใช้แบบสอบถามกับกลุ่มประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เขตชั้นในกรุงเทพมหานครจำนวน 450 คน การสุ่มตัวอย่างที่ใช้ความน่าจะเป็นผ่านวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เส้นทาง

ผลการวิจัยพบว่า ทัศนคติด้านปัญหาสิ่งแวดล้อม ทัศนคติด้านความห่วงใยสิ่งแวดล้อม และทัศนคติต่อองค์กรที่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอยู่ใน

ระดับมาก พฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้รับอิทธิพลทางตรงสูงสุดจากความตั้งใจเลือกซื้อสินค้าและบริการเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รองลงมาคือ ได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากทัศนคติต่อองค์กรที่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และทัศนคติด้านความห่วงใยสิ่งแวดล้อม ตามลำดับอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 การวิจัยนี้สามารถนำไปใช้เป็นพื้นฐานการพิจารณาวางแผนนโยบายและยุทธศาสตร์การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อให้ประสบผลสำเร็จสูงสุด

คำสำคัญ:

ทัศนคติ / พฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม / ปัญหาสิ่งแวดล้อม

* ผู้รับผิดชอบบทความ ภาวิณี กาญจนภา คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี จ. เพชรบุรี 76120, Email: bhawini@ms.su.ac.th

* MBA (Marketing) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี

** วท.ม. (สถิติประยุกต์) อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี

The Influences of Attitude on Environmental Conservation Behaviors of People in the Bangkok Metropolitan Area

Bhawini Kanchanabha* and Parnchit Wattanasarut**

Abstract

The main objective of this research was to study the influences of attitude of people in Bangkok Metropolis area affecting the intention to buy products and services for environmental conservation and environmental conservation behavior of people in Bangkok Metropolis area. This study used questionnaire survey to collect data from 450 people living in the inner area of Bangkok Metropolis. Sampling used probability through cluster sampling design method. Statistics used in data analysis were frequency, mean, standard deviation, and path analysis.

The result showed that attitudes towards environmental problems, attitudes towards environmental concerns and attitude towards organizations that participate in environmental conservation were at the high level.

The environmental conservation behavior was most directly influenced by the intention to buy environmental conservation products and services for environmental conservation. The environmental conservation behavior was indirectly influenced by the attitude towards organizations that participate in environmental conservation and the attitude towards environmental concerns, respectively with statistical significance at the level of 0.01. The result of this research could be used as a basis for policy and strategic planning of the environment conservation for the most successful result.

Key words:

Attitude / Environmental conservation behaviors / Environmental problems

* Corresponding Author: Bhawini Kanchanabha, Faculty of Management Science, Silpakorn University Petchburi IT Campus, Petchburi 76120, Thailand, Email: bhawini@ms.su.ac.th

* MBA (Marketing), Assistant Professor, Full-time lecturer, Faculty of Management Science, Silpakorn University Petchburi IT Campus.

** M.Sc. (Applied Statistics) Full-time lecturer, Faculty of Management Science, Silpakorn University Petchburi IT Campus.

1. บทนำ

จากการน้อมนำพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชและสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถในรัชกาลที่ 9 มาเป็นแนวทางในการพัฒนาและยึดถือแผนและนโยบายของชาติในทุกระดับ แผนยุทธศาสตร์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2559-2564 เกี่ยวข้องกับประเด็นยุทธศาสตร์หลัก 5 ประการคือ (1) การสว่น อนุรักษ์ฟื้นฟู และจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างบูรณาการที่ตอบสนองต่อการพัฒนาและใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและเป็นธรรม (2) การบริหารจัดการน้ำผิวดินและน้ำใต้ดินอย่างบูรณาการและมีประสิทธิภาพ (3) การรักษาและฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างมีส่วนร่วม (4) การป้องกันการลดผลกระทบและการปรับตัวเพื่อรับมือภัยพิบัติทางธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (5) การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการองค์กรและการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีเป้าประสงค์ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและยั่งยืน การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประชาชน หน่วยงาน องค์กร และผู้ประกอบการต่างๆ สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2562)

นิติพันธุ์สุทธอรุณ (2561) รายงานว่า กรุงเทพมหานคร กำลังเผชิญกับสภาพอากาศเป็นมลพิษสะสมในเมืองเพิ่มมากขึ้นโดยมีสาเหตุสำคัญที่ระดับฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 2.5 ไมครอนที่เป็นปัจจัยเสี่ยงอันก่อให้เกิดผลกระทบด้านสุขภาพมีปริมาณที่สูงผิดปกติจากสภาพอากาศที่มีมลพิษสะสม ทำให้ประชาชนกำลังเจ็บป่วยจากมลพิษทางอากาศเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องในแต่ละปี สะท้อนได้จากข้อมูลศูนย์บริการสาธารณสุขกรุงเทพมหานคร พบว่า พื้นที่กรุงเทพมหานครมีผู้ป่วยเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจว่า 2.3 แสนคน

สำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร (2559) รายงานปัญหาสิ่งแวดล้อมของกรุงเทพมหานครว่า พบโอโซนสูงเกินมาตรฐานในหลายพื้นที่และระดับเสียงสูงเกินมาตรฐานในถนนสายหลัก ผลกระทบของมลพิษทางอากาศนี้เพิ่มอัตราการเจ็บป่วยโรคหอบหืด โรคหัวใจ ระบายเคืองตา

เยื่อบุทางเดินหายใจ เพิ่มความเสี่ยงต่อการเกิดมะเร็งและโรคพืชตะกั่ว

แนวความคิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญเพราะปัญหาสิ่งแวดล้อมเกิดขึ้นจากพฤติกรรมของมนุษย์ การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมจึงจำเป็นต้องอาศัยความเข้าใจในพฤติกรรมของมนุษย์เป็นอย่างมาก การกระทำของแต่ละบุคคลสามารถช่วยเยียวยาปัญหาสิ่งแวดล้อม ถ้าคนส่วนใหญ่มีความห่วงใยเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ความห่วงใยดังกล่าวสามารถขยายไปสู่การกระทำเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นแนวโน้มของการกระทำด้วยความตั้งใจในแนวทางบวกต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งถูกกำหนดโดยปัจจัยค่านิยม ความเชื่อ บรรทัดฐาน ซึ่งปัจจัยทั้งหมดดังกล่าวก่อให้เกิดพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (Sapci & Considine, 2014) การพัฒนาสิ่งแวดล้อมของกรุงเทพมหานครให้ประสบผลสำเร็จนั้น จำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมและมีการบริหารจัดการความต้องการทางสังคมในการบริโภคทรัพยากรอย่างมีศักยภาพ (สีปพงศ์ สุขสม และ อิมรอน มะลูลีม, 2557)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่า การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่อาศัยการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม และการบริหารจัดการความต้องการทางสังคมให้ประสบผลสำเร็จอย่างยั่งยืนได้นั้น ความสำคัญในเบื้องต้นคือ การมีความรู้ความเข้าใจทัศนคติอันเป็นต้นเหตุของพฤติกรรมงานวิจัยนี้จึงเป็นการศึกษาอิทธิพลของทัศนคติ 3 ด้าน คือ (1) ทัศนคติด้านปัญหาสิ่งแวดล้อม (2) ทัศนคติด้านความห่วงใยสิ่งแวดล้อม และ (3) ทัศนคติต่อองค์กรที่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าและบริการเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพฤติกรรม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในพื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร ความมุ่งหวังของการศึกษาวิจัยนี้เพื่อสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงทัศนคติเพื่อนำมาซึ่งผลพัฒนาพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชากรให้เป็นไปในทิศทางที่เอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการวางแผนนโยบาย และยุทธศาสตร์การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่สามารถประสบผลสำเร็จมากที่สุด

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาทัศนคติของประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร

เพื่อศึกษาความตั้งใจเลือกซื้อสินค้าและบริการเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร

เพื่อศึกษาอิทธิพลของทัศนคติของประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครที่ส่งผลต่อความตั้งใจเลือกซื้อสินค้าและบริการเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร

3. วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม ประชากรของการศึกษาคือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร 50 เขต จำนวนทั้งสิ้น 5,696,409 คน (กระทรวงมหาดไทย, 2559) การคำนวณขนาดตัวอย่างใช้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามแนวทางของ Yamane (1967) ทำให้ได้จำนวนประชากรที่ต้องการสุ่มตัวอย่างจำนวนมากกว่าหรือเท่ากับ 399.97 คน ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยนี้จำนวน 450 คน

เกณฑ์การเลือกตัวอย่างใช้เลือกแผนแบบการสุ่มตัวอย่างที่ใช้ความน่าจะเป็นผ่านวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (cluster sampling design) โดยกำหนดให้แต่ละเขตพื้นที่ในกรุงเทพมหานครคือ กลุ่มของประชากร ผู้วิจัยทำการแบ่งกลุ่มของพื้นที่เก็บข้อมูลออกเป็น 3 กลุ่มคือ เขตชั้นใน เขตชั้นกลาง และเขตชั้นนอก ตามการแบ่งเขตการปกครองของกรุงเทพมหานครและจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร จากนั้นจึงทำการเลือกแต่ละกลุ่มของพื้นที่เขตกรุงเทพมหานครโดยใช้แผนแบบการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ผลการสุ่มได้พื้นที่เขตชั้นในซึ่งประกอบด้วย 21 เขตปกครอง คือ สัมพันธวงศ์ บางซื่อ พระนคร ป้อมปราบศัตรูพ่าย ปทุมวัน บางรัก ยานนาวา สาทร บางคอแหลม ดุสิต พญาไท ราชเทวี ห้วยขวาง คลองเตย จตุจักร ธนบุรี คลองสาน บางกอกน้อย ดินแดง บางกอกใหญ่ วัฒนา เนื่องจากแต่ละเขตในกรุงเทพมหานครมีขนาดประชากรมากน้อยไม่เท่ากัน จึง

กำหนดให้ขนาดตัวอย่างของแต่ละเขตเป็นสัดส่วนโดยตรงกับขนาดประชากรในแต่ละเขตจนได้จำนวนตัวอย่างครบ 450 คน ดังแสดงในตารางที่ 1

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ระดับความคิดเห็นทัศนคติ 3 ด้านคือ (1) ทัศนคติด้านปัญหาสิ่งแวดล้อม (2) ทัศนคติด้านความห่วงใยสิ่งแวดล้อม และ (3) ทัศนคติต่อองค์กรที่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และส่วนที่ 3 ความตั้งใจซื้อสินค้าและบริการเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และพฤติกรรมการซื้อจริงในการซื้อสินค้าและบริการเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ทั้งนี้ ทัศนคติด้านปัญหาสิ่งแวดล้อม หมายถึง ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมแบ่งเป็น 7 เรื่อง ได้แก่ (1) ปัญหาน้ำเน่าเสีย น้ำท่วม (2) ปัญหามลพิษทางอากาศ (3) ปัญหาขยะ (4) ปัญหาสารพิษตกค้างในน้ำและอาหาร (5) ปัญหามลพิษทางเสียง (6) ปัญหาสแลมและชุมชนแออัด (7) ปัญหาความขาดแคลนพลังงาน สำหรับทัศนคติต่อองค์กรที่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หมายถึง ระดับความคิดเห็นที่มีต่อสถาบันภาครัฐบาลและเอกชนที่มีส่วนสนับสนุนทรัพยากรและให้ข้อมูลข่าวสารเพิ่มเติมเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (Sadik & Sadik, 2014)

ความตั้งใจซื้อสินค้าและบริการเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หมายถึง แนวโน้มของผู้บริโภคที่จะซื้อผลิตภัณฑ์และเป็นผลรวมของความสนใจของผู้บริโภคที่จะซื้อผลิตภัณฑ์และความเป็นไปได้ที่จะซื้อ (Chen & Shieh, 2012) และพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หมายถึง การลดการใช้ทรัพยากร การใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าที่สุด และการเลือกใช้ทรัพยากรที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่

การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยการนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหาที่ต้องการศึกษาจำนวน 3 คน และนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขจากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้กับประชากรจำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach alpha coefficient) ของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.964

การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามจากประชาชนในพื้นที่เขตชั้นในจำนวน 21 เขตของกรุงเทพมหานคร ตามตารางที่ 1 โดยมีการดำเนินการด้านจริยธรรมการวิจัยในคนโดยการเก็บ

ข้อมูลต่างๆ ที่ได้รับจากการเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัยเป็นความลับ ซึ่งได้ถูกระบุไว้ในแบบสอบถามของการวิจัยระยะเวลาดำเนินการวิจัยตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2559 - 31 กรกฎาคม 2560

ตารางที่ 1 จำนวนตัวอย่าง 450 คนแยกตามพื้นที่เขต

ลำดับ	เขต	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนตัวอย่าง (คน)
1	สัมพันธวงศ์	25,694	6.48
2	บางซื่อ	127,716	32.23
3	พระนคร	53,899	13.60
4	ป้อมปราบศัตรูพ่าย	48,585	12.26
5	ปทุมวัน	50,673	12.79
6	บางรัก	46,777	11.81
7	ยานนาวา	80,211	20.24
8	สาทร	81,745	20.63
9	บางคอแหลม	91,405	23.07
10	ดุสิต	101,576	25.63
11	พญาไท	71,864	18.14
12	ราชเทวี	73,597	18.57
13	ห้วยขวาง	80,735	20.38
14	คลองเตย	106,233	26.81
15	จตุจักร	159,514	40.26
16	ธนบุรี	113,338	28.60
17	คลองสาน	74,796	18.88
18	บางกอกน้อย	115,202	29.07
19	ดินแดง	125,964	31.79
20	บางกอกใหญ่	69,349	17.50
21	วัฒนา	84,214	21.25
รวม		1,783,087	450

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาโดยค่าสถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และ

ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยทำการแปลผลระดับคะแนนเฉลี่ยทัศนคติ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การแปลผลระดับคะแนนทัศนคติ

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมายระดับทัศนคติ
4.21 - 5.00	ระดับมากที่สุด
3.41 - 4.20	ระดับมาก
2.61 - 3.40	ระดับปานกลาง
1.81 - 2.60	ระดับน้อย
1.00 - 1.80	ระดับน้อยที่สุด

ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานเพื่อทดสอบอิทธิพลของทัศนคติด้านปัญหาสิ่งแวดล้อม ทัศนคติด้านความห่วงใยสิ่งแวดล้อม และทัศนคติต่อองค์กรที่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อและพฤติกรรมจริงเกี่ยวกับการใช้สินค้าและบริการที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ การวิเคราะห์เส้นทาง (Path analysis) เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรในเชิงเหตุและผลโดย ค่า $GFI = 1.000$, $RMSEA = 0.000$, $CMIN/DF = 0.010$, $P\text{-value} = 0.921$ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

4. ผลการวิจัย

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 55.60) ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 15-24 ปี

(ร้อยละ 29.30) รองลงมาคือ อายุระหว่าง 25-34 ปี (ร้อยละ 22.00) สถานภาพโสด (ร้อยละ 53.30) รองลงมาคือ สถานภาพสมรส (ร้อยละ 39.30) ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 50.20) รองลงมาคือระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 44.20) รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท (ร้อยละ 42.70) รองลงมาคือรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 15,001-30,000 บาท (ร้อยละ 37.30) และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนสูงกว่า 30,001 บาท (ร้อยละ 20.00) รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท (ร้อยละ 55.60) รองลงมาคือ รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 15,001-30,000 บาท (ร้อยละ 33.10) และรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนสูงกว่า 30,001 บาท (ร้อยละ 11.30) อาชีพนักเรียน/นักศึกษา (ร้อยละ 33.60) รองลงมาคือ อาชีพพนักงานบริษัท (ร้อยละ 28.70) และอาชีพธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของกิจการ (ร้อยละ 22.90) ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 450 คน จำแนกตามข้อมูลด้านประชากรศาสตร์

ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	หญิง	250	55.60
	ชาย	200	44.40
	รวม	450	100.00
อายุ	15-24 ปี	132	29.30
	25-34 ปี	99	22.00
	35-44 ปี	96	21.30
	45-54 ปี	86	19.10
	55 ปีขึ้นไป	37	8.20
	รวม	450	100.00
สถานภาพการสมรส	โสด	240	53.30
	สมรส	177	39.30
	หย่าร้าง/แยกกันอยู่/หม้าย	33	7.30
	รวม	450	100.00
ระดับการศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	226	50.20
	ปริญญาตรี	199	44.20
	สูงกว่าปริญญาตรี	25	5.60
	รวม	450	100.00
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	ต่ำกว่า 15,000 บาท	192	42.70
	15,001-30,000 บาท	168	37.30
	สูงกว่า 30,001 บาท	90	20.00
	รวม	450	100.00
รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน	ต่ำกว่า 15,000 บาท	250	55.60
	15,001-30,000 บาท	149	33.10
	สูงกว่า 30,001 บาท	51	11.30
	รวม	450	100.00

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 450 คน จำแนกตามข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ (ต่อ)

ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์		จำนวน	ร้อยละ
อาชีพ	รับราชการ/พนักงานราชการ/รัฐวิสาหกิจ	31	6.90
	ธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของกิจการ	103	22.90
	พนักงานบริษัท	129	28.70
	เกษียณอายุ/แม่บ้าน	32	7.10
	นักเรียน/นักศึกษา	151	33.60
	อื่นๆ	4	0.90
รวม		450	100.00

ทัศนคติด้านปัญหาสิ่งแวดล้อม (ตารางที่ 4) พบว่าระดับทัศนคติด้านปัญหาสิ่งแวดล้อมเรื่องน้ำเน่าเสียและน้ำท่วมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06) โดยปัญหาเรื่องน้ำเน่าเสียและน้ำท่วมก่อให้เกิดลักษณะเสื่อมโทรมและสกปรกมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ มีความสำคัญเร่งด่วนและส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 อยู่ในระดับมาก และก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 อยู่ในระดับมาก ก่อให้เกิดโรคระบาด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 อยู่ในระดับมาก

ทัศนคติด้านปัญหาสิ่งแวดล้อมเรื่องมลพิษทางอากาศอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86) โดยปัญหาเรื่องมลพิษทางอากาศ ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ มีความสำคัญเร่งด่วนและส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 อยู่ในระดับมาก และก่อให้เกิดโรคระบาดและก่อให้เกิดลักษณะเสื่อมโทรมและสกปรก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 อยู่ในระดับมาก

ทัศนคติด้านปัญหาสิ่งแวดล้อมเรื่องขยะอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02) โดยปัญหาเรื่องขยะมีความสำคัญเร่งด่วนและส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00

อยู่ในระดับมาก และก่อให้เกิดโรคระบาด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 อยู่ในระดับมาก

ทัศนคติด้านปัญหาสิ่งแวดล้อมเรื่องสารพิษตกค้างในน้ำและในอาหารอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89) โดยปัญหาเรื่องสารพิษตกค้างในน้ำและในอาหารก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ มีความสำคัญเร่งด่วนและส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 อยู่ในระดับมาก และก่อให้เกิดโรคระบาด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 อยู่ในระดับมาก

ทัศนคติด้านปัญหาสิ่งแวดล้อมเรื่องมลพิษทางเสียงอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.37) โดยปัญหาเรื่องมลพิษทางเสียงมีความสำคัญเร่งด่วนและส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ มีก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.52 อยู่ในระดับมาก และส่งผลกระทบต่อการศึกษาตัวทางเศรษฐกิจ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.34 อยู่ในระดับปานกลาง

ทัศนคติด้านปัญหาสิ่งแวดล้อมเรื่องสลมและชุมชนแออัดอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81) โดยปัญหาเรื่องสลมและชุมชนแออัด มีความสำคัญเร่งด่วนและส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต มากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ก่อให้เกิด

ลักษณะเสื่อมโทรมและสกปรก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 อยู่ในระดับมาก และก่อให้เกิดโรคระบาด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 อยู่ในระดับมาก

ทัศนคติด้านปัญหาสิ่งแวดล้อมเรื่องความขาดแคลนพลังงานอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44) โดยปัญหาเรื่องความขาดแคลนพลังงานมีความสำคัญเร่งด่วนและส่ง

ผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ส่งผลกระทบต่อ การขยายตัวทางเศรษฐกิจ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 อยู่ในระดับมาก และก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.35 อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4 ทัศนคติด้านปัญหาสิ่งแวดล้อมของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 450 คน

ทัศนคติด้าน ปัญหาสิ่งแวดล้อม	ค่าเฉลี่ย ปัญหา เรื่องน้ำ เน่าเสีย และ น้ำท่วม	ค่าเฉลี่ย ปัญหา เรื่อง มลพิษ ทาง อากาศ	ค่า เฉลี่ย ปัญหา ขยะค่า เฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย ปัญหา สารพิษ ตกค้าง ในน้ำและ ในอาหาร	ค่าเฉลี่ย ปัญหา มลพิษทาง เสียง	ค่าเฉลี่ย ปัญหา สลิ้มและ ชุมชน แออัด	ค่าเฉลี่ย ปัญหา ความ ขาดแคลน พลังงาน
- มีความสำคัญเร่ง ด่วนและส่งผล กระทบต่อการ พัฒนาคุณภาพชีวิต	4.13	3.97	4.13	4.01	3.70	3.97	3.80
- ก่อให้เกิดอันตราย ต่อสุขภาพ	4.08	4.01	4.00	4.04	3.52	3.72	3.35
- ก่อให้เกิดโรค ระบาด	4.02	3.78	3.99	3.83	3.16	3.73	3.15
- ก่อให้เกิดลักษณะ เสื่อมโทรมและ สกปรก	4.14	3.78	4.17	3.79	3.15	3.92	3.22
- ส่งผลกระทบ ต่อการขยายตัว ทางเศรษฐกิจ	3.92	3.75	3.79	3.78	3.34	3.72	3.70
รวม	4.06	3.86	4.02	3.89	3.37	3.81	3.44

ทัศนคติด้านความห่วงใยสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13) โดยผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่าทุกคนมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากที่สุด รองลงมาคือผู้ตอบแบบสอบถามมีเชื่อว่า

การแยกขยะหรือการรีไซเคิลส่งผลดีต่อสิ่งแวดล้อม และควรมีการกำหนดบทลงโทษมาตรฐานต่อผู้กระทำความผิดด้านสิ่งแวดล้อม ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ทัศนคติด้านความห่วงใยสิ่งแวดล้อมของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 450 คน

ทัศนคติด้านความห่วงใยสิ่งแวดล้อม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลความหมาย
- ท่านคิดว่าทุกบุคคลมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	4.29	0.81	มากที่สุด
- ท่านหลีกเลี่ยงการกระทำที่อาจส่งผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม	4.03	0.88	มาก
- ท่านเชื่อว่าการแยกขยะหรือการรีไซเคิลส่งผลดีต่อสิ่งแวดล้อม	4.16	0.87	มาก
- ท่านเชื่อว่าการซื้อสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเป็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	4.04	0.86	มาก
- ท่านคิดว่าควรมีการกำหนดบทลงโทษมาตรฐานต่อผู้กระทำความผิดด้านสิ่งแวดล้อม	4.11	0.84	มาก
รวม	4.13	0.85	มาก

ทัศนคติต่อองค์กรที่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95) โดยกิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติขององค์กรเครือข่ายเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทำให้ตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมมากที่สุด รองลงมาคือ

ผู้ตอบแบบสอบถามสนับสนุนองค์กรและสื่อต่างๆ ที่มีผลการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และนโยบายและมาตรการของภาครัฐบาลทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นความสำคัญของการป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ทักษะที่ต้องการที่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 450 คน

ทักษะที่ต้องการที่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลความหมาย
- กิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติขององค์กรเครือข่ายเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทำให้ท่านตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อม	4.03	0.85	มาก
- การให้ข้อมูลข่าวสารและการรณรงค์เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมขององค์กรภาคเอกชนและสถาบันการศึกษาทำให้ท่านอยากเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	3.89	0.83	มาก
- การบริหารจัดการเพื่อลดมลพิษของผู้ผลิตสินค้าหรือบริการต่างๆ กระตุ้นให้ท่านตระหนักถึงความร่อยหรอของทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลายไป	3.91	0.88	มาก
- นโยบายและมาตรการของภาครัฐบาลทำให้ท่านเห็นความสำคัญของการป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม	3.93	0.89	มาก
- ท่านสนับสนุนองค์กรและสื่อต่างๆ ที่มีผลการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	3.99	0.89	มาก
รวม	3.95	0.87	มาก

ระดับความตั้งใจสำหรับการเลือกซื้อสินค้าและบริการเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82) โดยผู้ตอบแบบสอบถามต้องการซื้อสินค้าหรือบริการที่ไม่เป็นภัยต่อสิ่งแวดล้อมมากที่สุด รองลงมาคือผู้ตอบแบบสอบถามเลือกซื้อสินค้าโดยพิจารณา

จากการมีป้ายฉลากสีเขียวที่แสดงถึงการประหยัดพลังงานเป็นลำดับแรก และผู้ตอบแบบสอบถามจะตัดสินใจซื้อทันทีที่พบสินค้าหรือบริการที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ความตั้งใจสำหรับการเลือกซื้อสินค้าและบริการเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 450 คน

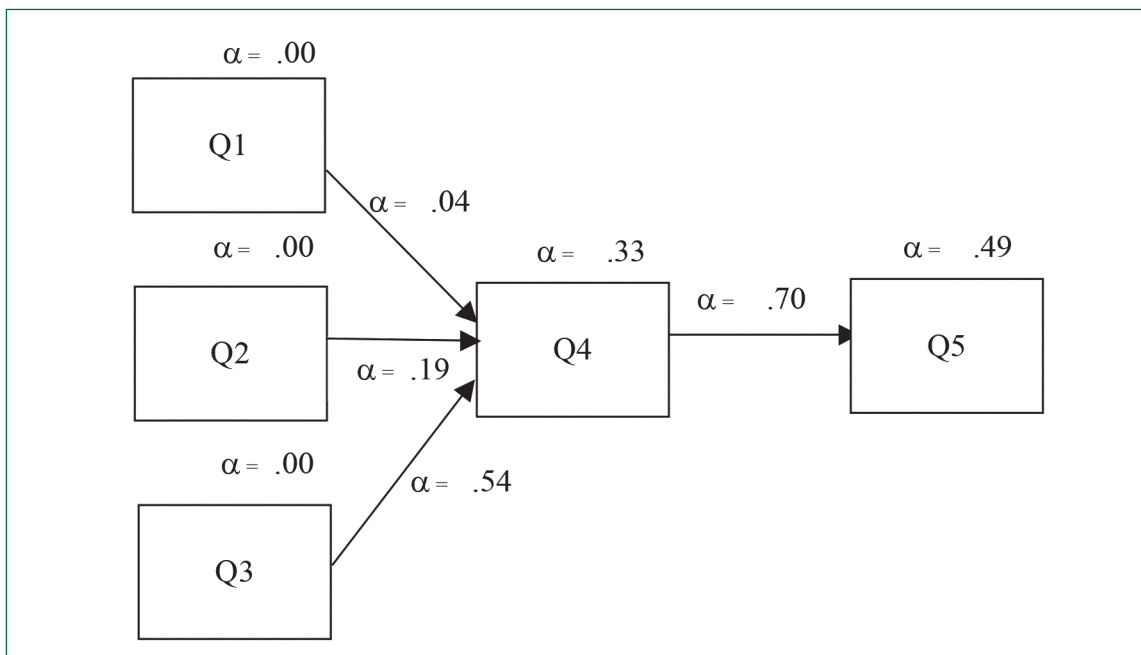
ความตั้งใจสำหรับการเลือกซื้อสินค้าและบริการเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลความหมาย
- ท่านต้องการซื้อสินค้าหรือบริการที่ไม่เป็นภัยต่อสิ่งแวดล้อม	4.07	0.81	มาก
- เมื่อท่านจะตัดสินใจซื้อทันทีที่พบสินค้าหรือบริการที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	3.77	0.87	มาก
- ท่านเลือกซื้อสินค้าโดยพิจารณาจากการมีป้ายฉลากสีเขียวที่แสดงถึงการประหยัดพลังงานเป็นลำดับแรก	3.79	0.92	มาก
- ท่านแนะนำผู้อื่นให้ซื้อสินค้าหรือบริการเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	3.76	0.92	มาก
- ท่านเลือกซื้อสินค้าหรือบริการจากองค์กรแสดงออกถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	3.72	0.89	มาก
รวม	3.82	0.88	มาก

พฤติกรรมในการเลือกซื้อสินค้าและบริการเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91) โดยผู้ตอบแบบสอบถามพยายามใช้ทรัพยากรให้เกิดความคุ้มค่ามากที่สุด รองลงมาคือ ผู้ตอบแบบสอบถาม

ลดปริมาณการใช้สินค้าที่เป็นภัยต่อสิ่งแวดล้อม และผู้ตอบแบบสอบถามจะทำการบูรณะซ่อมแซมอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อยืดอายุการใช้งานแทนการซื้อใหม่ ดังแสดงในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 พฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าและบริการเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 450 คน

พฤติกรรมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลความหมาย
- ท่านลดปริมาณการใช้สินค้าที่เป็นภัยต่อสิ่งแวดล้อม เช่น ถุงพลาสติก หรือ กล่องโฟม เป็นต้น	3.96	0.88	มาก
- ท่านพยายามใช้ทรัพยากรให้เกิดความคุ้มค่ามากที่สุด เช่น ปิดน้ำหรือดับไฟฟ้าเมื่อไม่ใช้งาน เป็นต้น	4.16	0.80	มาก
- ท่านบูรณะซ่อมแซมอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อยืดอายุการใช้งานแทนการซื้อใหม่	3.94	0.85	มาก
- ท่านเลือกใช้หรือซื้อสินค้าที่สามารถนำกลับมาหมุนเวียนใช้ใหม่	3.80	0.89	มาก
- ท่านแสวงหาการใช้แหล่งพลังงานทดแทนแหล่งพลังงานตามธรรมชาติเดิมที่ร่อยหรอหมดไป	3.67	1.00	มาก
รวม	3.91	0.88	มาก

ภาพที่ 1 ตัวแบบเส้นทางปัจจัยทัศนคติ 3 ด้าน ที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

เมื่อกำหนดให้ Q1 แทนทัศนคติด้านปัญหาสิ่งแวดล้อม

Q2 แทนทัศนคติด้านความห่วงใยสิ่งแวดล้อม

Q3 แทนทัศนคติต่อองค์กรที่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

Q4 แทนความตั้งใจซื้อสินค้าและบริการเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

Q5 แทนพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าและบริการเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

เมื่อพิจารณาขนาดอิทธิพลของเส้นทางปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าและบริการเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จากภาพที่ 1 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลมาตรฐาน (Standardized Coefficients) จำแนกตามตัวแปร ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยทัศนคติ 3 ด้านที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมพบว่า ความตั้งใจสำหรับการเลือกซื้อสินค้าและบริการเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าและบริการเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ 0.700 ($p < 0.01$) หมายความว่า ผู้ที่มีความตั้งใจสำหรับการ

เลือกซื้อสินค้าและบริการเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสูงจะมีพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าและบริการเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสูงด้วย

ทัศนคติด้านความห่วงใยสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความตั้งใจสำหรับการเลือกซื้อสินค้าและบริการเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ 0.190 ($p < 0.01$) หมายความว่า ผู้ที่มีทัศนคติด้านความห่วงใยสิ่งแวดล้อมสูง จะมีความตั้งใจสำหรับการเลือกซื้อสินค้าและบริการเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสูงด้วย

ทัศนคติต่อองค์กรที่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความตั้งใจสำหรับการเลือกซื้อสินค้าและบริการเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ 0.540 ($p < 0.01$) โดยผู้ที่มีทัศนคติต่อองค์กรที่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสูง จะมีความตั้งใจสำหรับการเลือกซื้อสินค้าและบริการเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสูงด้วย

อิทธิพลทางอ้อมพบว่า ทัศนคติด้านความห่วงใยสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าและบริการเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมผ่านความตั้งใจสำหรับการเลือกซื้อสินค้าและบริการเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งมีอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.133

ทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าและบริการเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมผ่านความตั้งใจสำหรับการเลือกซื้อสินค้าและบริการเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งมีอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.378

ทัศนคติด้านปัญหาสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าและบริการเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมผ่านความตั้งใจสำหรับการเลือกซื้อสินค้าและบริการเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งมีอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.028

5. อภิปรายผล

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติด้านสิ่งแวดล้อมประกอบด้วย ทัศนคติด้านปัญหาสิ่งแวดล้อม ทัศนคติด้านความห่วงใยสิ่งแวดล้อม และทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในระดับมาก ปัจจัยทัศนคติดังกล่าวมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าและบริการเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครได้รับอิทธิพลทางตรงสูงสุดจากความตั้งใจสำหรับการเลือกซื้อสินค้าและบริการเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ทัศนคติด้านความห่วงใยสิ่งแวดล้อม และทัศนคติด้านปัญหาสิ่งแวดล้อมตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ Bagozzi (1981) ที่กล่าวว่า ทัศนคติส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมโดยผ่านความตั้งใจมีพฤติกรรม หรืออธิบายอีกนัยหนึ่งคือ ความตั้งใจมีพฤติกรรมนี้ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมและทัศนคติส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของผู้บริโภค และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sapci & Considine (2014) ที่พบว่า ทัศนคติเกี่ยวกับประเด็นสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และ Grimmer & Bingham (2013) ที่พบว่า ผู้บริโภคมีความตั้งใจที่สูงมากขึ้นสำหรับผลิตภัณฑ์จากองค์กรที่ได้รับการเล็งเห็นว่า มีผลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมสูงเมื่อเปรียบเทียบกับองค์กรที่ได้รับการเล็งเห็นว่า มีผลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมต่ำ Quyang, Wei & Chi (2019) กล่าวว่า การบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมอย่าง

มีประสิทธิภาพช่วยลดการบริโภคพลังงานและต้นทุนการดำเนินการ การสร้างบรรยากาศเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมให้กับลูกค้าและพนักงานจะนำมาซึ่งการเพิ่มภาพลักษณ์ในตราสินค้าขององค์กรและความได้เปรียบทางการแข่งขันในท้ายที่สุด

อย่างไรก็ตาม ประเด็นที่ควรพิจารณาคือ ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและความคิดในเชิงบวกต่อสิ่งแวดล้อมเท่านั้นอาจจะไม่เพียงพอที่จะทำให้บุคคลแสดงถึงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีสาเหตุจากการที่บุคคลได้รับผลกระทบจากปัจจัยสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และอารมณ์ เมื่อบุคคลตัดสินใจที่จะมีพฤติกรรมและกระทำการที่เป็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (Sadik, Çakan & Artut, 2011; Bamberg, 2003) โดยอาจจะมีปรากฏการณ์ความแตกต่างในความตั้งใจซื้อและพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจริง แม้ว่าความตั้งใจจะได้รับการพิจารณาว่าเป็นตัวแทนที่สมเหตุสมผลของพฤติกรรมก็ตาม (Grimmer & Bingham, 2013) ทัศนคติที่ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมไม่จำเป็นต้องนำมาซึ่งพฤติกรรมการให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งความแตกต่างดังกล่าวอาจจะมีสาเหตุเนื่องมาจากปัจจัยอื่นๆ ที่เข้ามากระทบพฤติกรรมให้มีความแตกต่างจากความตั้งใจ (Ohler & Billger, 2014) โดย Newton, Tsarenko, Ferraro, & Sands (2015) รายงานว่า กลยุทธ์การเรียนรู้อาจจะบรรเทาความสัมพันธ์ระหว่างความห่วงใยสิ่งแวดล้อมและความตั้งใจซื้อเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

Zhu, Wong & Huang (2019) พบว่า การกำหนดคุณลักษณะหรือบุคลิกภาพที่คล้ายคลึงกับมนุษย์ให้กับสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะการใช้แรงดึงดูดใจด้านความอ่อนแอหรือความเปราะบางของสิ่งแวดล้อมเป็นวิธีการที่มีประสิทธิผลในการเพิ่มความแข็งแกร่งของแรงจูงใจของบุคคลต่อความตั้งใจอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การเพิ่มการตระหนักรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อมและสถานะอำนาจในการควบคุมโดยเปรียบเทียบกระตุ้นความแข็งแกร่งในการเล็งเห็นความรับผิดชอบต่อบุคคลซึ่งจะนำไปสู่ความเต็มใจที่สูงขึ้นในการซื้อสินค้าหรือบริการเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม Wang, Peng, Wei, Qin & Zhu (2019) กล่าวว่า พฤติกรรมของมนุษย์มีบทบาทสำคัญในการกำหนดรูปแบบของสิ่งแวดล้อมและการบรรลุ

ความยั่งยืน แบบจำลองการกระตุ้นบรรทัดฐาน (the norm activation model) จะมองบรรทัดฐานทางสังคมในฐานะปัจจัยทางตรงที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางสังคมในเชิงรุก ซึ่งมีความรับผิดชอบทางศีลธรรมของบุคคลเป็นเครื่องนำไปสู่พฤติกรรมของบุคคล ในอีกทางหนึ่ง ทฤษฎีพฤติกรรมที่ได้มีการวางแผน (the planned behavior theory) อธิบายว่า พฤติกรรมของบุคคลถูกกำหนดโดยทางเลือกที่สมเหตุผล และความตั้งใจได้รับอิทธิพลจากทัศนคติ ส่วนทฤษฎีความเชื่อบรรทัดฐาน (Belief-norm theory) อธิบายพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมว่า เป็นพฤติกรรมหรือการกระทำที่มีเป้าหมายเพื่อปกป้องสิ่งแวดล้อมหรือการลดความเสี่ยงของสิ่งแวดล้อมโดยพฤติกรรมดังกล่าวไม่ได้จำกัดแต่เพียงประเด็นส่วนบุคคล แต่ความสำคัญของพฤติกรรมดังกล่าวได้เพิ่มมากขึ้นจนถึงระดับของพฤติกรรมทางสังคมเพื่อปกป้องโลกหรือมนุษยชาติ

6. สรุปและข้อเสนอแนะ

ผลจากการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า ทัศนคติเป็นปัจจัยพื้นฐานที่มีความสำคัญในฐานะเหตุปัจจัยที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ดังนั้น หน่วยงานและองค์กรทั้งภาคเอกชนและภาครัฐบาลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมควรตระหนักถึงความสำคัญของทัศนคติที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและควรมุ่งการสร้างเสริมทัศนคติด้านความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้เกิดขึ้นกับประชาชน องค์กร

ทั้งภาครัฐบาลและเอกชนควรตระหนักถึงบทบาทการเป็นผู้นำการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและควรจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องเพื่อสื่อสารกับประชาชน การให้ความรู้ประชาชนและสร้างการตระหนักรู้ในปัญหาสิ่งแวดล้อม กระตุ้นความรู้สึกห่วงใยสิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้เกิดขึ้นกับประชาชน นอกจากนี้ การปลูกฝังบรรทัดฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ควรปฏิบัติเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสามารถเป็นอีกทางหนึ่งในการเป็นเครื่องแสดงออกถึงความคาดหวังของสังคมที่มีต่อบุคคลในฐานะของการเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะเพื่องานวิจัยครั้งต่อไปคือ การศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างในทัศนคติและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชากรในช่วงอายุที่แตกต่างกัน และผลกระทบของช่วงอายุที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าและบริการเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

7. กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณบดีคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี ในการให้ทุนสนับสนุนการจัดทำวิจัยนี้ และขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิผู้อ่านประเมินบทความวิจัยสำหรับคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพบทความวิจัย

8. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2562). แผนยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2559-2564. สืบค้นเมื่อวันที่ 9 มกราคม 2562, จาก <http://www.mnre.go.th/th/about/content/2288>,
- นิติพันธุ์ สุขอรุณ. (2561). เมืองกรุง มลพิษสะสมบั่นทอนระบบทางเดินหายใจ. สืบค้นเมื่อวันที่ 9 มกราคม 2562, จาก <https://www.posttoday.com/social/general/540009>.
- ภาณุวัฒน์ อ่อนเทศ. (2559). นโยบายและแผนงานด้านสิ่งแวดล้อมของกรุงเทพมหานคร. สืบค้นเมื่อวันที่ 9 มกราคม 2562, จาก <http://www.bangkok.go.th/upload/user/00000112/News/TRM/document%20TRM2/clean/1/9.pdf>
- สำนักบริหารทางทะเลเบียน กรมการปกครอง. (2559). ระบบสถิติทางการทะเลเบียน. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2559, จาก <http://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statTDD>.
- สืบพงศ์ สุขสม และ อิมรอน มะลูลิ้ม. (2557). การพัฒนานโยบายสิ่งแวดล้อมของกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย*. 4(1), 193-200.
- Bagozzi, R. P. (1981). Attitudes, intentions, and behavior: A test of some key hypotheses. *Journal of Personality and Social Psychology*, 41(4), 607-627.
- Bamberg, S. (2003). How does environmental concern influence specific environmentally related behaviors? A new answer to an old question. *Journal of Environmental Psychology*, 23, 21-32.
- Chen, H. S., Chen, C. Y., Chen, H. K. & Shieh, T. (2012). A study of relationships among green consumption attitude, perceived risk, perceived value toward hydrogen-electric motorcycle purchase intention. *AASRI Procedia*, 2, 163-168.
- Gimmer, M. & Bingham, T. (2013). Company environmental performance and consumer purchase intentions. *Journal of Business Research*, 66, 1945-1953.
- Newton, J. D., Tsarenko, Y., Ferraro, C. & Sands, S. (2015). Environmental concern and environmental purchase intentions: The mediating role of learning strategy. *Journal of Business Research*, 68(9), 1974-1981.
- Ohler, A. M., & Billger, S. M. (2014). Does environmental concern change the tragedy of the commons? Factors affecting energy saving behaviors and electricity usage. *Ecological Economics*, 107, 1-12.
- Quyang, Z., Wei, W., & Chi, G. C. (2019). Environmentl management in the hotel industry: Does institutional environment matter? *International Journal of Hospitality Management*, 77, 353-364.
- Sadik, F., Çakan, H., & Artut, K. (2011). Perceptions about environmental problems in elementary school children' drawings. *Interactive Discourse: The International Online Journal of Higher Education Learning and Teaching, Special Issue*, 1-25.
- Sadik, F. & Sadik, S. (2014). A study on environmental knowledge and attitudes of teacher candidates. *Procedia-Social and Behavioral Science*, 116(21), 2379-2385.
- Sapci, O. & Considine, T. (2014). The link between environmental attitudes and energy consumption behavior. *Journal of Behavioral and Experimental Economics*, 52, 29-34.

- Wang, F., Peng, X., Wei, R., Qin, Y. & Zhu, X. (2019). Environmental behavior research in resources conservation and management: A case study of resources, conservation and recycling. *resources, Conservation & Recycling*, 141, 431-440.
- Yamane, T. (1967). Statistics, An Introductory Analysis (2nd ed.). New York: Harper and Row.
- Zhu, H., Wong, N. & Huang, M. (2019). Does relationship matter? How social distance influences perceptions of responsibility on anthropomorphized environmental objects and conservation intentions. *Journal of Business Research*, 95, 62-70.